

Aan Algemeen Bestuur

Memo

Datum	18 november 2022
Bijlage(n)	-
Onderwerp	Beantwoording van technische vragen begroting tav Gemaal Ter Wolde

Inleiding

Algemeen Bestuurslid mevrouw Van der Tas heeft aangegeven in het kader van de begrotingsbehandeling informatie te willen ontvangen over kort gezegd het project Gemaal Terwolde. Via dit memo wordt naar aanleiding daarvan feitelijke informatie over dit project beschikbaar gesteld aan het Algemeen Bestuur.

Het gebied Terwolde-Nijbroek omvat een waterstaatkundig en landschappelijk ensemble bestaande uit het gemaal bij Terwolde en de Middeleeuwse polder Nijbroek, gelegen tussen de IJssel en de Veluwe. De komende decennia moeten door klimaatverandering ingrepen worden gedaan in beide delen van het ensemble. Deze ingrepen zijn gecombineerd in het project met de werktitel "Gemaal Terwolde".

Integraal maatregelenpakket gemaal en gebied

De polder heeft zijn oorspronkelijke structuur van weteringen, die ten dele een natuurlijke oorsprong hebben en derhalve niet helemaal recht zijn, grotendeels weten te behouden. Voorts kent de polder een bijzondere omdijking en staan er veel bosjes in. Dit wordt sinds 1921 (mede) bemalen door het gemaal bij Terwolde. Aanvankelijk een stoomgemaal, sinds 1951 het naastgelegen elektrische gemaal Baron van der Feltz, gebouwd in Delftse Schoolstijl. Herbesteding van dit gemaal is de motor van een bredere gebiedsontwikkeling waarin het gemaal en ingrepen in het polderlandschap samen een klimaatrobuust geheel vormen.

Het gemaal is aan het einde van de technische levensduur, vraagt om veel beheerinspanningen, moet een grotere uitmaalcapaciteit krijgen om aan de NBW-norm te kunnen voldoen én het moet kunnen inmalen in tijden van droogte. Tevens kan dan

het leegstaande stoomgemaal een nieuwe functie krijgen in de vorm van een publiek toegankelijke herbestemming.

Project "Gemaal Terwolde" is ook "Nieuw Drassig Land"

De gevolgen van de klimaatverandering zijn niet enkel op te vangen door het bouwen van gemalen met meer pompcapaciteit, etc.. Zoals in de BOVI is aangegeven streven we ernaar de gevolgen op te vangen door de veerkracht van het natuurlijk bodem- en watersysteem te herstellen, evenals de verbinding tussen de stad en het omliggende landelijk gebied te maken. We hebben daarom, conform hetgeen in het BOP is aangegeven, onderzoek gedaan naar de toekomst van het gemaal en de mogelijkheid om water in het gebied vast te houden. De dimensionering van het gemaal is hierop aangepast.

Op basis van een inventarisatie naar mogelijke maatregelen in het gebied is geconcludeerd dat het kansrijk is om het natuurlijk bodem- en watersysteem (deels) te herstellen. Daarom is gestart met een QuickScan in het kader van de TKI – Klimaatadaptatie in de praktijk (KLIMAP). In het adviesrapport "De toepassing van het Nieuwe Waterdenken met behulp van adaptatiepaden" (WUR) zijn de genoemde maatregelen globaal uitgewerkt. Aanvullend heeft binnen KLIMAP een verdieping vanuit Ontwikkelpaden plaatsgevonden en tegelijkertijd is in het werkpakket Toekomstverkenningen (TV) ook gewerkt aan de casus Noordelijke IJsselvallei.

Dit heeft geresulteerd in de uitwerking "Nieuw Drassig Land", waarbij in de polder Nijbroek gewerkt wordt aan concrete maatregelen om de klimaatverandering beter op te vangen. Het gaat onder andere om twee kilometer natuurvriendelijke oevers ("klimaatmantels") op "Nijbroekse wijze" en aanleg van "klimaatbosjes" op basis van oude rabatstructuur: dit houdt water vast en versterkt het landschap. Ook worden stuwen rondom de polder aangepast om meer water te kunnen bergen.

Het project "Gemaal Terwolde" omvat dus ook de maatregelen in de polder in het kader van "Nieuw Drassig Land". Juist deze combinatie heeft geresulteerd in de toekenning van de Erfgoeddeal. Voor meer informatie:

<https://www.erfgoeddeal.nl/projecten/klimaatadaptatie/nieuw-drassig-land>

<https://waterinpoldernijbroek.nl/>

Waarom nu uitvoeren?

Het gemaal is aan het einde van de technische levensduur, er zijn nu al extra beheerinspanningen nodig en samen met de noodmaatregelen bij extreme omstandigheden betekent dit dat er extra kosten gemaakt worden voor de instandhouding van het huidige gemaal. Het uitstellen van de renovatie en verbetering van Gemaal Terwolde wordt daarom door het college niet wenselijk gevonden.

Bij een integrale uitvoering van het verbeteren en renoveren van het Gemaal Terwolde en het realiseren van het "Nieuw Drassig Land" wordt een aanzienlijk synergievoordeel (capaciteit en financieel) benut. Dit voordeel wordt maximaal benut bij gelijktijdig uitvoeren van het herstellen en behouden van de cultuurhistorische waarde van het

gemaalensemble en het nemen van maatregelen in het achterliggende gebied die zorgen voor een robuuster en klimaatbestendiger watersysteem.

Daarnaast heeft het waterschap juist voor de geïntegreerde uitvoering van het werk aan het gemaal en in de polder een bijdrage van € 970.746,- ontvangen vanuit de Erfgoeddeal. Hiervan heeft de provincie Gelderland, ten behoeve van de restauratie van het voormalige stoomgemaal, € 413.259,- bijgedragen. Later of niet uitvoeren van de werkzaamheden betekent het terugbetalen van de bijdrage.

Alle plannen zijn, met ondersteuning van een bureau, in nauwe samenwerking met de bewoners en bedrijven opgesteld en uitgewerkt door de gemeente Voorst. Indien het waterschap terugkomt op de afspraken, zal dit gevolgen hebben voor de samenwerking met de gemeente en invloed hebben op het imago bij de bewoners en bedrijven die enthousiast meegewerkt hebben.

Vanwege de complexiteit van de het project is er behoefte aan inbreng van ontwerp- en uitvoeringskennis bij het opstellen van een definitief ontwerp (DO). Daarom is gekozen voor een bouwteam (opdrachtgever – adviesbureau – aannemer). De aanbesteding hiervoor heeft plaatsgevonden en samen met de aannemer wordt nu het DO nader gedetailleerd en een uitvoeringsontwerp (UO) opgesteld. De volgende fase is de bouwfase, die gepland is in 2023 te starten. Indien de volgende fase niet aansluitend opgepakt wordt, zal de bouwteamsamenwerking conform het contract beëindigd worden.